

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

KWARTALNIK HISTORYCZNY

Rocznik LXXXIII

Nr 2

WARSZAWA 1976

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

KWARTALNIK HISTORYCZNY

ROCZNIK LXXXIII
1976

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE
WARSZAWA 1976

KOMITET REDAKCYJNY

Ludwik Bazyłow, Aleksander Gieysztor, Tadeusz Jędruszczyk (redaktor), Irena Koberdowa, Witold Kula, Czesław Madajczyk, Marian Małowist, Jerzy Maternicki, Jerzy Michalski (zastępca redaktora), Edward Potkowski (sekretarz), Emanuel Rostworowski, Franciszek Ryszka, Henryk Samsonowicz, Monika Senkowska-Gluck, Marian H. Serejski, Andrzej Skrzypek (sekretarz), Witold Stankiewicz, Jacek Staszewski, Jerzy Topolski, Marian Wojciechowski, Mieczysław Żywczyński.

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
00-272 Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31, 31-02-61

Państwowe Wydawnictwo Naukowe — Warszawa, Miodowa 10

Nakład 2925 + 145 egz. Ark. wydawn. 26,0 ark. drukarskich 16,375

Papier druk. sat. kl. III, 70 g. 70 × 100

Oddano do składania 29.I.1976 r. Podpisano do druku 15.IV.1976 r.

Druk ukończono w kwietniu 1976 r.

Zam. 89/76

J-101

Cena zł 30,—

Warszawska Drukarnia Naukowa, Warszawa, Śniadeckich 8

СОДЕРЖАНИЕ

Ежи Топольски — Революция в новой и новейшей истории (XVII—XX вв.)	251
Хейнрих Шеель — О некоторых особенностях немецкого Просвещения	268
Моника Сенковска-Глюк — Жорж Лефевр — историк Французской революции	278
Ирена Петжак-Павловска — Первая промышленная революция и проблемы асинхронизма в общественном развитии	287
Антони Чубийски — „Революция или реформа” в Центральной Европе в XX веке	303
Том Г. Галль — Следует ли рассматривать американскую революцию, как республи- канское течение в Британской империи?	316
Мариан Войцеховски — Соединенные Штаты Северной Америки и Центральная Европа в межвоенный период (1918—1939/41)	329
Богдан Гжелоньски — Поляки и война Соединенных Штатов Америки за неза- висимость	338

ОБЗОРЫ — ПОЛЕМИКИ — ПРЕДЛОЖЕНИЯ

Владимир Дьяков — Варшавская конспиративная организация 1848 г.	353
---	-----

РЕЦЕНЗИОННЫЕ СТАТЬИ И РЕЦЕНЗИИ

Владислав Собоциньски — Из проблематики территориальной администрации Варшавского Княжества	380
Анджей Гелиаш — Политические аспекты территориального самоуправления Вто- рой Речи Посполитой	391
Мариан Лечик — Великая Коалиция	402
Роман Вапиньски — Народная Польша 1944—50	408
ХРОНИКА	473
IN MEMORIAM	497

TABLES DES MATIÈRES

Jerzy Topolski — Les révolutions dans l'histoire des temps modernes et récents (XVII ^e —XX ^e s.)	251
Heinrich Scheel — Des caractéristiques particulières au Siècle des Lumières allemand	268
Monika Senkowska-Gluck — Georges Lefebvre, historien de la Révolution française	278
Irena Pietrzak-Pawłowska — La première révolution industrielle et les problèmes de l'asynchronisme dans le développement social	287
Antoni Czubiński — „Révolution ou réforme” en Europe centrale au XX ^e siècle	303
Tom G. Hall — Comment comprendre la révolution américaine: le courant républicain dans l'empire britannique	316
Marian Wojciechowski — Les Etats-Unis d'Amérique du Nord et l'Europe centrale entre les deux guerres (1918—1939/41)	329
Bogdan Grzeloński — Les Polonais dans la guerre d'indépendance des Etats-Unis d'Amérique	338

REVUES — POLÉMIQUES — PROPOSITIONS

Vladimir Djakow — L'organisation conspiratrice varsovienne de 1848	353
--	-----

CRITIQUES ET COMPTES RENDUS

Władysław Sobociński — Parmi les problèmes de l'administration territoriale du Duché de Varsovie	380
Andrzej Heliasz — Les aspects politiques de l'autonomie locale sous la Deuxième République	391
Marian Leczyk — La Grande Coalition	402
Roman Wapiński — La Pologne populaire 1944-50	408
CHRONIQUE	473
IN MEMORIAM	497

SPIS TREŚCI

Jerzy Topolski — Rewolucje w dziejach nowożytnych i najnowszych (XVII—XX wiek)	251
Heinrich Scheel — O pewnych cechach szczególnych niemieckiego Oświecenia	268
Monika Senkowska-Gluck — Georges Lefebvre — historyk Rewolucji Francuskiej	278
Irena Pietrzak-Pawłowska — Pierwsza rewolucja przemysłowa i problemy asynchronizmu w rozwoju społecznym	287
Antoni Czubiński — „Rewolucja czy reforma” w Europie Środkowej w XX wieku	303
Tom G. Hall — Jak rozumieć rewolucję amerykańską: nurt republikański w imperium brytyjskim	316
Marian Wojciechowski — Stany Zjednoczone Ameryki Północnej i Europa Środkowa między dwiema wojnami (1918—1939/41)	329
Bogdan Grzeloński — Polacy w wojnie o niepodległość Stanów Zjednoczonych Ameryki	338

PRZEGLĄDY — POLEMIKI — PROPOZYCJE

Władimir Dżakow — Warszawska organizacja konspiracyjna 1848 roku	353
--	-----

ARTYKUŁY RECENZYJNE I RECENZJE

Władysław Sobociński — Z problematyki administracji terytorialnej Księstwa Warszawskiego	380
Andrzej Heliasz — Polityczne aspekty samorządu terytorialnego w Drugiej Rzeczypospolitej	391
Marian Leczyk — Wielka Koalicja	402
Roman Wapiński — Polska Ludowa 1944—50	408

*

D. Tudor, Les ponts romains du Bas-Danube — Jan Trynkowski	413
E. Ennen, Die europäische Stadt des Mittelalters — Tadeusz Lalik	414
P. Toubert, Les structures du Latium médiéval — Jerzy Kłoczowski	415
N. Levtzion, Ancient Ghana and Mali — Michał Tymowski	416
K. Jasiński, Rodowód Piastów śląskich — Włodzimierz Dworzaczek	419
K. Maleczyński, Bolesław III Krzywousty — Benedykt Zientara	423
Herrschaftsstruktur und Ständebildung — Stanisław Russocki	425
W. Voisé, Andrzej Frycz Modrzewski — Bogumiła Kosmanowa	427
K. P. Zoellner, Vom Strelasund zum Oslofjord — Henryk Samsonowicz	429
R. Elias, La civilisation des moeurs — Janusz Tazbir	432
M. Frančić, Juraj Križanić ideolog absolutyzmu — Juliusz Bardach	433
W. A. Serczyk, Katarzyna II carowa Rosji — Henryk Kocój	436
Makers of American Diplomacy — Halina Szyma-Jaworska	438
Die Mainzer Republik I — Jerzy Michalski	440

A. Zahorski, Spór o Napoleona we Francji i w Polsce — Władysław Zajewski	441
B. Ratyńska, Pół wieku w służbie narodu i idei — Elżbieta Dąbrowska	445
„Zarzewie” 1909—1920 — Edward Czapiewski, Włodzimierz Suleja	447
R. Stemplowski, Zależność i wyzwanie — Jan Baszkiewicz	449
Relacja niemieckiego oficera na Westerplatte — Stanisław Frelek	453
S.-O. Olsson, German Coal and Swedish fuel 1939—1945 — Tadeusz Cieślak	454
W. Dobrzycki, Granica zachodnia w polityce polskiej 1944—1947 — Włodzimierz T. Kowalski	456
W. Góra, Polska Rzeczpospolita Ludowa 1944—1974 — Krystyna Kersten	459
K. Ćwik, Problemy współdziałania PPR i PPS w województwie krakowskim 1945—1948; J. Kantyka, Na drodze do jedności — Franciszek Ziemiński	455
„Journal of Contemporary History” Maria Nowak-Kiełbikowa	466
„Geschichte und Gesellschaft” — Kazimierz Wajda	470

KRONIKA

Kultura miast nadbałtyckich w XV—XVIII w. — B.Z.	473
Ogólnopolska sesja regionalna w Przemyślu — F.K.	475
Z prac Komitetu Nauk Historycznych	476
Posiedzenie Komitetu Redakcyjnego „Kwartalnika Historycznego” — N.K.	490
„Kwartalnik Historyczny” i „Woprosy Istorii” — A.S.	491
Symbole i symbolika we wczesnym średniowieczu — Roman Michałowski	491
Uniwersytety późnośredniowieczne — A.G.	493
Oświecenie na Węgrzech i w Europie Środkowo-Wschodniej — Zofia Libiszowska	495

IN MEMORIAM

Irina Michajłowna Bielawska (1913—1975) — A.G.	497
Marian Henryk Serejski (1897—1975) — Andrzej F. Grabski	497
Arnold Toynbee (1889—1975) — Franciszek Ryszką	504

*

List do Redakcji — Henryk Batowski	506
--	-----

TYLKO PRENUMERATA ZAPEWNI REGULARNE OTRZYMYWANIE

KWARTALNIKA HISTORYCZNEGO

Warunki prenumeraty

Cena prenumeraty krajowej:

rocznie zł 120
półrocznie zł 60

Prenumeratę na kraj przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch” oraz urzędy pocztowe i doręczyciele w terminach:

- do dnia 25 listopada na styczeń, I-szy kwartał, I-sze półrocze roku następnego i na cały rok następny,
- do dnia 10 miesiąca, poprzedzającego okres prenumeraty na pozostałe okresy roku bieżącego.

Jednostki gospodarki uspołecznionej, instytucje i organizacje społeczno-polityczne składają zamówienia w miejscowych Oddziałach RSW „Prasa-Książka-Ruch”.

Zakłady pracy w miejscowościach, w których nie ma Oddziałów RSW oraz prenumeratorzy indywidualni, zamawiają prenumeratę w urzędach pocztowych lub u doręczycieli.

Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 50% droższa od prenumeraty krajowej, przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch” Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto PKO nr 1331-71 — w terminach podanych dla prenumeraty krajowej.

Bieżące i archiwalne numery można nabyć lub zamówić we Wzorcowni Wydawnictw Naukowych PAN-Ossolineum-PWN, Pałac Kultury i Nauki (wysoki parter) 00—901 Warszawa oraz w księgarniach naukowych „Domu Książki”.

A subscription order stating the period of time, along with the subscriber's name and address can be sent to your subscription agent or directly to Foreign Trade Enterprise Ars Polona-Ruch, 00-068 Warszawa, 7 Krakowskie Przedmieście, P.O. Box 1001, Poland. Please send payments to the account of Ars Polona-Ruch in Bank Handlowy S.A., 7 Traugutt Street, 00-067 Warszawa, Poland.

Kwart. Hist. R. LXXXIII, z. 2, s. 249—510, kwiecień—czerwiec 1976

Indeks 36310